

NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU ATBALSTS LATVIJAS SABIEDRĪBAI

Viens no Nacionālo bruņoto spēku galvenajiem uzdevumiem ir sniegt palīdzību civilās aizsardzības institūcijām (Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, Katastrofu medicīnas centram u. c.), ja to rīcībā esošie resursi ir nepietiekami un bruņoto spēku resursu piesaiste var ievērojami paātrināt ārkārtējo situāciju seku likvidāciju, mazināt iespējamus zaudējumus vai paātrināt cilvēku glābšanas darbus. Bruņoto spēku karavīri un zemessargi sniedz atbalstu sabiedrībai nelaimes gadījumos, krīzes situācijās un dabas katastrofās, kad riskam ir pakļauta cilvēku dzīvība, veselība vai īpašums.

Dalība avārijas un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanā, ugunsdzēsības un glābšanas darbos

Jūras spēki un citi militārie formējumi likvidē jūrā un valsts iekšējos ūdeņos notikušo kuģu un citu avāriju sekas, kā arī nodrošina piesārņojuma ar naftas produktiem savākšanu. Naftas savākšanas funkcijām jūrā ir pielāgots kuģis A-90 «Varonis».

Bruņotie spēki iesaistās dabas katastrofu izraisīto seku likvidēšanā — nodrošina civiliedzīvotāju evakuāciju, likvidē vētras un plūdu sekas.

Sniedzot palīdzību Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, Gaisa spēku helikopteri, kas aprīkoti ar ugunsdzēsamo ierīci «*Bemby Bucket*», kura spēj uzņemt ūdeni jebkurā atklātā ūdenstilpē, piedalās plašu meža un purvu ugunsgrēku dzēšanā Latvijas teritorijā. Nepieciešamības gadījumā ugunsdzēsības darbos piedalās arī citu militāro formējumu karavīri un zemessargi. Gaisa spēku helikopteri palīdzību liela mēroga ugunsdzēsības operācijās ir snieguši arī kaimiņvalstīm — Lietuvai un Igaunijai.

Sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšana

Latvijas teritorijā kopš Pirmā un Otrā pasaules kara ir saglabājis liels skaits mīnu, lādiņu, granātu un citu sprādzienbīstamu priekšmetu. Ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem ir piesārņota aptuveni septiņtā daļa no Latvijas teritorijas. Valsts teritoriālajos ūdeņos atrodas aptuveni 80 000 jūras un citu nesprāgušu munīcijas vienību.

Nacionālo bruņoto spēku nesprāgušās munīcijas neitralizētāji katru gadu iznīcina četrus līdz piecus tūkstošus liela kalibra munīcijas vienību. Jūras spēki gan patstāvīgi, gan Baltijas jūras spēku eskadras sastāvā gadā atrod, iznīcina vai nodod iznīcināšanai aptuveni 80 sprādzienbīstamus priekšmetus. Jūras spēku mīnu meklētāju kuģi piedalās arī ikgadējās mīnu meklēšanas mācībās Latvijas teritoriālajos ūdeņos. Lai nodrošinātu šo uzdevumu sekmīgu izpildi, ir iegādāts jauns ekipējums nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas vadam, kā

arī parakstīts līgums par piecu Nīderlandes Karalisko jūras spēku «*Alkmaar*» klases mīnu meklētāju kuģu iegādi. Latvijai ir nodoti pirmie trīs kuģi, savukārt pārējos kuģus plānots saņemt līdz 2009. gadam.

Cilvēku meklēšanas un glābšanas darbi

Četri Gaisa spēku helikopteri katru gadu virs sauszemes un jūras veic meklēšanas un glābšanas lidojumus, evakuē cietušos cilvēkus, kā arī iesaistās pazudušu personu meklēšanā. Helikopteru gatavības laiks palīdzības sniegšanai ir samazināts līdz 15 minūtēm 30 minūšu vietā. Helikopteriem ir vajadzīgais meklēšanas un glābšanas aprīkojums (vinčas, glābšanas plosti, meklēšanas prožektoru), viens no helikopteriem aprīkots arī ar elektronisku optisko sistēmu *FLIR*, kas būtiski uzlabo cilvēku instrumentālo meklēšanu naktīs un nepietiekamas redzamības apstākļos. Plānots, ka 2009. gadā Gaisa spēkiem tiks iegādāti divi, bet 2010. un 2011. gadā vēl pa vienam vieglās klases helikopteram. Tos izmantos izlūkošanai, patrulēšanai, pazudušu personu meklēšanai un personāla kvalifikācijas celšanai.

Jūras spēku flotiles kuģi ik gadu jūrā veic vairākus desmitus cilvēku meklēšanas un glābšanas operāciju. Lai uzlabotu Jūras spēku Krasta apsardzes dienesta darbu un koncentrētu resursus vienkop, kā arī lai atdalītu civilās funkcijas — cilvēku meklēšanu un glābšanu — no militārām funkcijām, Jūras spēku Krasta apsardzes dienesta pakļautībā ir atdoti seši Jūras spēku flotiles kuģi. Ir uzsākts un līdz 2010. gadam tiks īstenots Jūras novērošanas sistēmas attīstības projekts. Projekts veicinās kuģošanas kontroli, uzlabos efektivitāti meklēšanas un glābšanas operācijās un būs nozīmīgs ieguldījums valsts drošībā kopumā.

Atsaucoties uz Valsts policijas lūgumu, karavīri un zemessargi, kā arī Gaisa spēku helikopteru apkalpes katru gadu iesaistās pazudušu cilvēku, galvenokārt — bērnu, meklēšanā.

Cietušo cilvēku transportēšana

Gaisa spēki katru gadu sniedz atbalstu Katastrofu medicīnas centram cietušo cilvēku transportēšanā. No Latvijas reģioniem uz Rīgas medicīniskās aprūpes iestādēm tiek nogādāti slimnieki, kā arī negadījumos un avārijās cietušie. Ja cilvēki atrodas kritiskā stāvoklī un viņus nedrīkst pārvietot, ar helikopteriem pie pacientiem tiek nogādāts medicīnas personāls. Operāciju izpildi atvieglo pie «*Gaiļezera*» slimnīcas ierīkotais starptautiskajiem standartiem atbilstošais helikopteru nolaišanās laukums, savukārt uz P. Stradiņa Klīnisko universitātes slimnīcu cietušie tiek transportēti no Uzvaras laukuma.

Vides piesārņojuma likvidēšana

Aizsardzības nozares vides speciālisti veic Aizsardzības ministrijas valdījumā esošo piesārņoto teritoriju apzināšanu, piesārņojuma izpēti un atveseļošanas pasākumu izstrādi. Ir izpētītas 2/3 no apzinātajām Aizsardzības ministrijas pārziņā esošajām potenciāli piesārņotajām vietām, savākts un izvests liels daudzums bīstamo ķīmisko atkritumu, kas saglabājušies no padomju armijas laikiem. Uzsākta naftas produktu radītā piesārņojuma likvidēšana Lielvārdes militārā lidlauka teritorijā, kā arī veikta vairāku bruņoto spēku mācību teritoriju ģeoeoloģiskā izpēte.

Civilo operāciju īstenošanai nepieciešamo spēju uzlabošana

Lai nodrošinātu veiksmīgas civilās operācijas, karavīri un zemessargi gan aktīvi iesaistās palīdzības sniegšanā, gan apgūst papildu zināšanas glābšanas un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidācijas darbu veikšanai.

Lai sagatavotos iespējamai palīdzības sniegšanai, tiek nodrošinātas kopīgas Gaisa spēku, Katastrofu medicīnas centra un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta mācības cietušo evakuācijai ar Gaisa spēku helikopteriem. Helikopteru apkalpes, glābšanas un tehniskais personāls regulāri paaugstina kvalifikāciju kursus Latvijā un ārvalstīs, savukārt zemessargi apgūst zināšanas glābšanas darbos uz ūdens un piedalās mācībās par iespējamo plūdu seku likvidēšanu. Sadarbību ar institūcijām, kas iesaistītas ugunsdzēsības un glābšanas darbos, avāriju un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidācijā, kā arī citu krīžu situāciju novēršanā, bruņoto spēku vienības pilnveido arī ikgadējās civilās aizsardzības mācībās.

FAKTI UN SKAITĻI

Pēc avārijas izsaukumu saņemšanas Jūras spēki 2007. gadā jūrā izglāba 48 cilvēkus un atrada četrus bojāgājušos, 2006. gadā — izglāba 106 cilvēkus un atrada deviņus bojāgājušos, 2005. gadā — izglāba 79 cilvēkus un atrada deviņus bojāgājušos.

2007. gadā 32 pazudušu cilvēku meklēšanā iesaistījās 491 karavīrs un zemessargs. 2006. gadā astoņu pazudušu cilvēku meklēšanā piedalījās 137 karavīri un zemessargi un trīs cilvēku meklēšanā arī Gaisa spēku helikopteri. 2005. gadā 17 pazudušu cilvēku meklēšanā iesaistījās 188 karavīri un zemessargi.

Gaisa spēki helikopteros uz Rīgas medicīniskās aprūpes iestādēm 2007. gadā transportēja 22 cilvēkus, 2006. gadā — 61 cilvēku, 2005. gadā — 27 cilvēkus.

Gaisa spēki ar ugunsdzēsamo ierīci «*Bemby Bucket*» 2007. gadā piedalījās viena ugunsgrēka dzēšanā, bet 2006. gadā — 13 ugunsgrēku dzēšanā Latvijas teritorijā un trīs ugunsgrēku dzēšanā Lietuvas un Igaunijas teritorijā.

Zemessardze 2007. gadā neitralizēja 4539 sprādzienbīstamus priekšmetus un 327 000 strēlnieku munīcijas vienību, 2006. gadā — 4483 sprādzienbīstamus priekšmetus un 55 000 strēlnieku munīcijas vienību, 2005. gadā neitralizēja 7208 sprādzienbīstamus priekšmetus un 509 000 strēlnieku munīcijas vienību.

Kopš 1996. gada Baltijas jūrā ir atrasti un iznīcināti 339 sprādzienbīstami objekti un kopumā ir attīrītas 770 kvadrātjūdzes Latvijas teritoriālo ūdeņu. 2007. gadā likvidēti seši, bet 2006. gadā — divi jūras vides piesārņojuma gadījumi ar naftas produktiem.

IEVĒRĪBAI!

Nelalmes gadījumos lūdzam iedzīvotājus zvanīt pa tālruni **112**.

Jūs savienos ar operatoru, kas pieņems izsaukumu vai pāradresēs to atbilstošajam ārkārtas palīdzības dienestam.

Ja ir noticis **nelalmes gadījums jūrā**, lūdzam iedzīvotājus zvanīt pa tālruni **112** vai Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centram — **67323103, 29476101**.

Kā rīkoties, atrodot sprādzienbīstamus priekšmetus

1. Sprādzienbīstamos priekšmetus neaiztikt, nepārvietot un nemēģināt izjaukt, lai izpētītu.
2. Vieta, kurā atrasti šie priekšmeti, iespēju robežās jānožogo un jāiezīmē.
3. Par atrastajiem sprādzienbīstamajiem priekšmetiem nekavējoties jāziņo tuvākajā Valsts policijas nodaļā vai arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam pa tālruni 112.
4. Jārīkojas saskaņā ar saņemtajām instrukcijām.
5. Notikuma vietā ieradīsies nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas speciālisti, kas atrastos priekšmetus neitralizēs.

Par atrastu sprādzienbīstamu priekšmetu neltralizēšanu nav jāmaksā.